

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/52/2018
Identifikačné číslo spisu: 3714207873
Dátum vydania rozhodnutia: 29.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3714207873.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ G. F., bývajúcej v C., 2/ P. N., bývajúcej v Z., 3/ E. T., bývajúcej v C., všetci zastúpení JUDr. Tiborom Bickom, advokátom, so sídlom v Považskej Bystrici, Dukelská 972/7-3, proti žalovaným 1/ A. E., bývajúcemu v S., 2/ KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, zastúpená JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom so sídlom v C., Dvořákovo nábrežie 8/A, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 4 C 168/2014, o dovolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 30. augusta 2017 sp. zn. 5 Co 403/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) (v poradí druhým) rozsudkom z 21. júna 2016 č. k. 4 C 168/2014-228 zaviazal žalovaných 1/, 2/ zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 10 000 eur, žalobkyni 2/ sumu 15 000 eur a žalobkyni 3/ sumu 10 000 eur, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého; vo zvyšku návrh zamietol a žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť nahradiť žalobkyni 1/ trovy právneho zastúpenia vo výške 1 953,88 eur k rukám právneho zástupcu žalobkyne 1/ Tibora Bicka do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého; ďalej vyslovil, že: žalovaní 1/ a 2/ sú povinní nahradiť žalobkyni 2/ trovy právneho zastúpenia vo výške 2 271,84 eur k rukám právneho zástupcu žalobkyne 2/ JUDr. Tibora Bicka do 3 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého; žalovaní 1/ a 2/ sú povinní nahradiť žalobkyni 3/ trovy právneho zastúpenia vo výške 1 953,88 eur k rukám právneho zástupcu žalobkyne 3/ JUDr. Tibora Bicka do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého. Zároveň žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu prvej inštancie súdny poplatok z návrhu vo výške 1 050 eur do troch dní od právoplatnosti

rozsudku, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého. Po právnej stránke aplikoval § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 16, § 420, § 442, § 444, § 511 Občianskeho zákonníka, ako aj § 4 ods. 2 písm. a/ zákona 381/2011 Z.z. Na základe zisteného skutkového stavu dospel k záveru, že návrh je čiastočne dôvodný. Keďže súd prvej inštancie v prejednávanej veci v prvom rozhodnutí nesprávne právne posúdil vecnú pasívnu legitímáciu na strane žalovaného 2/, v konečnom dôsledku sa jeho zodpovednosťou v prejednávanej veci z dôvodu, že mal za to, že žalovaný 2/ nie je vecne pasívne legitímovaný, ani nezaoberal, samotná táto skutočnosť bola dôvodom na zrušenie jeho rozhodnutia, kedy jeho úlohou bolo opätovne zaoberať sa zodpovednosťou žalovaného 1/ ako osoby, ktorá spôsobila danú škodu a žalovaného 2/ ako osoby zodpovednej z titulu uzatvoreného povinného zákonného poistenia zodpovednosti za škodu a rovnako jeho úlohou bolo doplniť dokazovanie na určenie výšky nemajetkovej ujmy na strane žalobkýň 1/, 2/, 3/. Súd prvej inštancie doplnil dokazovanie a z doplneného dokazovania mal za preukázané, že žalovaný 1/ bol do 12. mája 2016 zamestnaný v spoločnosti C. so zárobkom 570 eur netto. V tejto spoločnosti pracoval na dobu určitú a pracovný pomer ukončil uplynutím doby, na ktorú bol dojednaný. Od 13. mája 2016 je nezamestnaný, evidovaný na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Považská Bystrica v evidencii uchádzačov o zamestnanie. Na základe rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Považská Bystrica zo dňa 27. mája 2016 mu vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 50 % denného vymeriavacieho základu 27,3675 eur od 13. mája 2016 za obdobie 6 mesiacov. Je slobodný, býva v byte so svojou matkou, na bývanie prispieva sumou 150 eur mesačne. Nemá žiadne vyživovacie povinnosti. Žalovaný 1/ sa v priebehu konania niekoľkokrát žalobkyniam ospravedlnil, oľutoval svoj skutok, ktorým spôsobil smrť A. F., žalobkyniam zaslal ospravedlňujúci list už v trestnom konaní 2T/17/2013 a v priebehu celého konania, aj po zrušujúcom rozhodnutí Krajského súdu v Trenčíne neustále prejavoval úprimnú ľútosť nad smrťou A. F. a opätovne sa žalobkyniam ospravedlnil. Zo znaleckého posudku vypracovaného pre účely vyšetrovania č. 40/2012 vypracovaného Ing. Jurajom Lucom, znalcom z odboru cestnej premávky, zistil, že pri kolízii motorových vozidiel A. F., ktorý bol vodičom motorového vozidla Škoda Fabia s motorovým vozidlom Fiat, ktorého vodičom bol žalovaný 1/, žalovaný 1/ by nehode zabránil iba vtedy, keby svoje vozidlo Fiat smerovo viedol v jazdnom pruhu určenom pre jeho smer jazdy a neprešiel by na ľavú stranu vozovky do koridoru pohybu protiídúceho vozidla Škoda Fabia neb. vodiča F.. Podľa zistených výsledkov a záverov by neb. vodič F. možno stačil zareagovať na rizikovú situáciu vyvolanú oproti jazdiacim vozidlom Fiat iba malou náhlou zmenou smeru jazdy vpravo. Z technického hľadiska nemal tento vodič po rozpoznaní nebezpečnej - kolíznej situácie žiadnu možnosť na zabránenie nehode. Nehode by nezabránil ani vtedy, keby v mieste zrážky už v čase zrážky so svojím vozidlom Škoda Fabia aj stál. Znalec na základe výsledkov z vykonaných analýz konštatoval, že jedinou príčinou danej dopravnej nehody z technického hľadiska bola nesprávna technika jazdy vodiča vozidla Fiat, t. j. žalovaného 1/, ktorý tesne pred nehodou vozidlo smerovo nevedol a opustil jazdný pruh určený pre jeho smer jazdy. Vodič vozidla Fiat spôsobom svojej jazdy nielen vyvolal kolíziu situáciu, ale súčasne tak aj znemožnil obom vodičom zabrániť nehode. Vodič protiídúceho vozidla Škoda v okamihu, keď by mohol vôbec rozpoznať takto vytvorenú nebezpečnú situáciu, nemal z dovolenej rýchlosti, ale ani zo zistenej nižšej rýchlosti jazdy, dostatok času a priestoru na zabránenie nehode žiadnym naučeným opatrením. Znalec uviedol, že konečné posúdenie spôsobu jazdy oboch vodičov na príčinu dopravnej nehody je otázkou právneho hodnotenia, toto mu neprináleží ďalej riešiť a hodnotiť. Z rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 7. marca 2013, sp. zn. 2T/17/2013-199 súd zistil, že žalovaný 1/ bol uznaný vinným zo skutku tak ako bol popísaný už vyššie a k usmrteniu A. F. došlo z neobstaranosti, čin spáchal závažnejším spôsobom konania - porušením dôležitej povinnosti uloženej mu podľa zákona (§ 138 písm. h/ Tr. zák.). V konaní nebolo preukázané, že by žalovaný 1/ motorové vozidlo riadil pod vplyvom návykovej látky, prekročil rýchlosť, resp. priebeh rýchlosti jazdy v kritickom čase nehody podľa záveru znaleckého posudku Ing. Luca nebolo možné technicky preukázať. Žalovaný 1/ vyplatil žalobkyni 1/ náklady spojené s pohrebom, t. j. náklady pri usmrtení vo výške 1 290,52 eur. S poukazom na odôvodnenie uznesenia Krajského súdu v Trenčíne v tejto veci súd prvej inštancie ustálil, že obaja žalovaní 1/, 2/ sú v danom spore pasívne vecne legitímovaní, pretože žalovaný 1/ je primárnym nositeľom hmotno-právnej povinnosti vyplývajúcej zo zodpovednosti za škodu, a žalovaný 2/ sa stal nositeľom tejto povinnosti na základe skutočnosti, že s ním žalovaný 1/ preukázateľne uzavrel poistnú zmluvu na svoje vozidlo, s ktorým spôsobil ublíženie na zdraví s následkom smrti manželovi žalobkyne 1/ a otcovi žalobkýň 2/, 3/. Preto súd, rešpektujúc právny názor krajského súdu, ktorým je viazaný mal

za to, že za uplatnenú nemajetkovú ujmu žalovaný 2/ zodpovedá podľa ustanovenia § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z. s použitím eurokonformného výkladu pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví“ uvedených v § 4 ods. 1, 2, 4 a v § 15 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z.z. a s prihliadnutím samotnému účelu povinného zmluvného poistenia z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Túto nemajetkovú ujmu v širšom ponímaní treba považovať za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa citovaného zákona. Zodpovednosť žalovaného 1/ vyplýva z ustanovenia § 427 Občianskeho zákonníka, keďže bolo preukázané, že žalovaný 1/ spôsobil dopravnú nehodu, pričom predpoklady tejto jeho zodpovednosti súd posúdil podľa § 13 ods. 2, 3 Občianskeho zákonníka. Vo vzťahu k žalovanému 2/ sa jedná o špecifické právo poškodeného, na výplatu plnenia poisteného škodcu, a to v rozsahu, v akom za škodu zodpovedá škodca, pričom preukázateľne zodpovednosť poisteného za škodu bola v trestnom konaní jednoznačne preukázaná. O trovách žalovaného 1/ rozhodol podľa § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Z.z., účinného do 30. júna 2016, ďalej len „O.s.p.“).

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“ rozsudkom z 30. augusta 2017 sp. zn. 5 Co 403/2016 na odvolanie žalobkyní 1/, 2/, 3/ a žalovaného 2/ rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti vo vzťahu k žalovanému 2/ potvrdil a v napadnutej časti náhrady trov konania zmenil tak, že žalovaní 1/, 2/ sú povinní nahradiť žalobkyni 1/ trovy právneho zastúpenia vo výške 701,81 eur k rukám právneho zástupcu žalobkyne 1/ do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého; žalovaní 1/, 2/ sú povinní nahradiť žalobkyni 2/ trovy právneho zastúpenia vo výške 701,81 eur k rukám právneho zástupcu žalobkyne 2/ do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého; žalovaní 1/, 2/ sú povinní nahradiť žalobkyni 3/ trovy právneho zastúpenia vo výške 701,81 eur k rukám právneho zástupcu žalobkyne 3/ do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého; žalobkyne 1/, 2/ a 3/ majú nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému 2/ v rozsahu 100 %. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením súdu prvej inštancie, ktorý posudzoval vecnú legitimitáciu na strane žalobkyní 1/, 2/, 3/ a dospel k záveru, že táto je v prejednávanej veci daná a v tomto kontexte preto poukázal na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa odvolací súd v nadväznosti na § 387 ods. 2 stotožnil a naň odkázal. K vecnej pasívnej legitimitácii žalovaného 2/ vyslovil záväzné stanovisko v rámci svojho zrušujúceho v poradí prvého rozhodnutia súdu prvej inštancie a k tomuto stanovisku zároveň dodal, že povinnosť krytia poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú tretím osobám motorovými vozidlami je zabezpečená a definovaná právnou úpravou Európskej únie (rozsudok SD C-22/12 Haasová, bod 39), a preto i v preskúmvanej veci je nutné riešiť spornú právnu otázku v súlade s komunitárnym právom (právna oblasť je harmonizovaná právom Európskej únie). Tzv. motorové smernice (smernica Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, smernica Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a smernica Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ako i smernica Rady 209/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel) na účely účinnej realizácie spoločného trhu smerujú na jednej strane k zabezpečeniu voľného pohybu motorových vozidiel nachádzajúcich sa na území Európskej únie, ako aj osôb vo vozidle a na druhej strane k zabezpečeniu porovnateľného zaobchádzania s poškodenými účastníkmi nehôd spôsobených týmito vozidlami, bez ohľadu na miesto nehody na únijskom území. Ukladajú preto členským štátom povinnosť zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel bola krytá poistením. Ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré upravujú náhradu škody pri nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu pritom odňať dotknutým smerniciam potrebný účinok (rozsudok SD C-300/10 Marques Almeida, C-22/12

Haasová, bod 42). Členské štáty majú tiež zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením (rozsudok SD C-22/12 Haasová, bod 55). Medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s tzv. motorovými smernicami patrí aj nemajetková ujma (rozsudok SD C-22/12, bod 50), ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore (§ 11, § 13 OZ). Čo sa týka rozhodnutia súdu prvej inštancie v časti o náhrade trov konania odvolací súd však dospel k záveru, že súd prvej inštancie nesprávne postupoval, keď v prejednávanej veci vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta vypočítanej z výšky súdom priznaného plnenia. Podľa ustanovenia § 10 ods. 8 vyhl. č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, vo veciach ochrany predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch, vo veciach ochrany osobných údajov alebo vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva je tarifnou hodnotou 1 000 eur, ak sa nežiada náhrada nemajetkovej ujmy, a 2 000 eur, ak sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy. Uvedené ustanovenie výslovne hovorí, že ak sa žiada náhrada nemajetkovej ujmy, tak ako je to v prejednávanej veci, je tarifnou hodnotou 2 000 eur. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch o náhrade trov konania tak, že žalobkyni 1/ priznal trovy konania titulom trov právneho zastúpenia za 11 úkonov právnej služby á 45,65 eur (§ 10 ods. 8, § 13 ods. 2 vyhlášky), a to prevzatie a príprava zastúpenia, podanie návrhu na súd, účasť na pojednávaní dňa 11. novembra 2014 a 20. januára 2015 v trvaní od 8:30 hod. do 10:45 hod., porada s klientom dňa 17. novembra 2014, 8. marca 2015, odvolanie proti rozsudku zo dňa 10. marca 2015, ďalšia porada s klientmi 21. marca 2015, vyjadrenie k odvolaniu žalovaného 22. marca 2015, a účasť na pojednávaní 21. júna 2016, 4 x režijný paušál á 8,04 eur, 5x režijný paušál á 8,39 eur, 1x režijný paušál 8,58 eur, 20 % DPH zo sumy 584,84 eur, t. j. 116,97 eur, spolu 701,81 eur. Žalobkyni 2/ priznal trovy konania titulom trov právneho zastúpenia za 11 úkonov právnej služby á 45,65 eur (§ 10 ods. 8, § 13 ods. 2 vyhlášky), a to prevzatie a príprava zastúpenia, podanie návrhu na súd, účasť na pojednávaní dňa 11. novembra 2014 a 20. januára 2015 v trvaní od 8:30 hod. do 10:45 hod., porada s klientom dňa XX. novembra 2014, 8. marca 2015, odvolanie proti rozsudku zo dňa 10. marca 2015, ďalšia porada s klientmi 21. marca 2015, vyjadrenie k odvolaniu žalovaného 22. marca 2015, a účasť na pojednávaní 21. júna 2016), 4 x režijný paušál á 8,04 eur, 5 x režijný paušál á 8,39 eur, 1 x režijný paušál 8,58 eur, 20 % DPH zo sumy 584,84 eur, t. j. 116,97 eur, spolu 701,81 eur. A rovnako žalobkyni 3/ priznal trovy konania titulom trov právneho zastúpenia za 11 úkonov právnej služby á 45,65 eur (§ 10 ods. 8, § 13 ods. 2 vyhlášky), a to prevzatie a príprava zastúpenia, podanie návrhu na súd, účasť na pojednávaní dňa 11. novembra 2014 a 20. januára 2015 v trvaní od 8:30 hod. do 10:45 hod., porada s klientom dňa XX. novembra 2014, 8. marca 2015, odvolanie proti rozsudku zo dňa 10. marca 2015, ďalšia porada s klientmi 21. marca 2015, vyjadrenie k odvolaniu žalovaného 22. marca 2015, a účasť na pojednávaní 21. júna 2016, 4 x režijný paušál á 8,04 eur, 5 x režijný paušál á 8,39 eur, 1 x režijný paušál 8,58 eur, 20 % DPH zo sumy 584,84 eur, t. j. 116,97 eur, spolu 701,81 eur. Odvolací súd tak ako správne i súd prvej inštancie žalobkyniam 1/, 2/, 3/ nepriznal uplatnenú náhradu trov právneho zastúpenia za úkon právnej služby, a to porada s klientmi dňa 10. novembra 2014, nakoľko aj odvolací súd mal za to, že uvedený právny úkon (resp. dva právne úkony) spadá pod úkon právnej služby príprava a prevzatie zastúpenia. Súd prvej inštancie taktiež správne žalobkyniam nepriznal uplatnenú náhradu trov právneho zastúpenia za úkon právnej služby, a to návrh na vykonanie dokazovania z 18. novembra 2014, nakoľko sa aj podľa odvolacieho súdu jednalo o podanie, v ktorom právny zástupca žalobkyň oznámil súdu konkrétne mená a adresy svedkov, pričom samotný návrh na vykonanie dokazovania výsluchom svedkov právny zástupca žalobkyň navrhol na pojednávaní dňa 11. novembra 2014. V zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o náhradách a odmenách advokátov za poskytovanie právnych služieb tento úkon právnej služby nie je teda písomným podaním týkajúcim sa veci samej tak, ako to predpokladá § 13a ods. 1 písm. c/ vyhlášky. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku zákona č. 160/2015 Z.z. účinného od 1. júla 2016 (ďalej len „CSP“).

3. Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie na pošte dňa 10. novembra 2017 žalovaný 2/ (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť ktorého dôvodil s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Žiadal rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť tak, že žalobu voči žalovanému 2/ zamietne. Taktiež navrhol odložiť

vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia. Podľa jeho názoru rozsudok krajského súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pretože krajský (i okresný) súd dospel k právnomu záveru, že nemajetková ujma pozostalých po obetiach dopravných nehôd spadá pod rozsah krytia podľa povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa zákona č. 381/2001 Z.z. a že z toho dôvodu je žalovaný 2/ pasívne vecne legitimovaný v týchto konaniach. Mal za to, že pri riešení tejto právnej otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu a v tom smere poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 301/2012 z 31. marca 2016 (mutatis mutandis sp. zn. 8 Cdo 219/2016 z 15. mája 2017), sp. zn. 3 Cdo 18/2013 z 5. decembra 2013, sp. zn. 3 Cdo 176/2012 z 26. septembra 2013, 4 Cdo 168/2009 z 20. apríla 2011, sp. zn. 3 Cdo 32/2007 z 29. marca 2007, sp. zn. 2 Cdo 73/2006 z 30. januára 2007 (pozn. dovolacieho súdu: posledné dve rozhodnutia vo väzbe na príčinnú súvislosť). Tiež poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 137/07 z 23. augusta 2007. Nesprávnosť tohto právneho posúdenia videl v ignorácii platnej vnútroštátnej právnej úpravy, právnej teórie, ako aj praxe, relevantnej a konštantnej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Uvedol, že krajský súd sa pokúša údajným eurokonformným a extenzívnym výkladom pojmu škoda dosiahnuť cieľ nie iný ako priznať smerniciam EÚ priamy účinok vo vzťahu k žalovanému 2/ a de facto tak prostredníctvom súdnej moci a d hoc nahradiť činnosť zákonodarnej moci. Dovolateľ je však toho názoru, že v zmysle súčasne platného a účinného vnútroštátneho práva uplatniteľného vo veci samej nie je pasívne legitimovaný na uplatňovanie nárokov z titulu zásahu do osobnostných práv žalobcov, nakoľko zákon č. 381/2001 Z.z. sa nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy a povinnosť zahrnúť tento inštitút do poistných zmlúv žalovaného 2/ žiadnym spôsobom neukladá. Súdny dvor Európskej únie podáva výklad práva Únie, teda v predmetnej veci podal výklad smerníc zaoberajúcich sa poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami, za žiadnych okolností však nepodal a ani nemohol podať výklad vnútroštátnych predpisov. Uvedol, že od roku 2001 nedošlo k žiadnej zmene relevantnej vnútroštátnej právnej úpravy, nie je ani v čase po rozsudku ESD absolútne legitímny dôvod na zmenu výkladu príslušných zákonných ustanovení a ad hoc rozširovanie účelu zákona o PZP a jeho cieľov oproti tým, ktoré boli celkom jednoznačne a nesporne zamýšľané a stanovené samotným zákonodarcom. Opačný postup nie je potom možné vyhodnotiť inak, ako snahu „zhojiť“ nečinnosť zákonodarcu priamou aplikáciou smerníc EÚ, pričom táto je vo vzťahu k žalovanému 2/, vzhľadom na jeho súkromnoprávny charakter, vylúčená.

4. K dovolaniu sa písomne vyjadril žalovaný 1/, ktorý žiadal dovolanie žalovaného 2/ odmietnuť a súčasne žiadal nahradiť trovy dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 2/ je potrebné ako neprípustné odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (viď rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky m. m. IV. ÚS 35/2002, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne (a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c/ náležitosti

dovolania) a subjektívne (osoba oprávnená podať dovolanie). (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344). V CSP sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené subjekty oprávnené podať dovolanie.

10. Vychádzajúc z uvedeného (bod 9. tohto rozhodnutia) dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) a dovolateľ v ňom napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd v napadnutej vyhovujúcej časti v o vzťahu k žalovanému 2/ rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a v napadnutej časti náhrady trov konania ho zmenil.

11. V prejednávanom spore dovolateľ v dovolaní namieta nesprávne právne posúdenie sporu odvodzujúcu prípustnosť podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a na preukázanie svojho tvrdenia, že odvolací súd sa pri riešení rozhodujúcej právnej otázky (či je pasívne legitimovaná poisťovňa v spore o náhradu nemajetkovej ujmy, spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv pozostalých po obetiach dopravných nehôd podľa zákona č. 381/2001 Z.z.) odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, uviedol rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 301/2012 z 31. marca 2016 (mutatis mutandis sp. zn. 8 Cdo 219/2016 z 15. mája 2017), sp. zn. 3 Cdo 18/2013 z 5. decembra 2013, sp. zn. 3 Cdo 176/2012 z 26. septembra 2013, 4 Cdo 168/2009 z 20. apríla 2011, sp. zn. 3 Cdo 32/2007 z 29. marca 2007, sp. zn. 2 Cdo 73/2006 z 30. januára 2007 (posledné dve rozhodnutia vo väzbe na príčinnú súvislosť).

12. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“.

14. Dovolací súd akcentuje, že za ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia alebo stanoviská najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ale tiež opakovaně vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca a j v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu nespochybnili názory obsiahnuté v rozhodnutí dosiaľ nepublikovanom (3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 129/2017, 7 Cdo 25/2018, 8 Cdo 33/2017). Na uvedené nadviazal aj judikát R 71/2018, ktorého právna veta znie: „Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. Vydaných SEFT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986“.

15. Podľa názoru odvolacieho súdu dovolateľ zákonom zodpovedajúcim spôsobom vymedzil právnu otázku významnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (viď bod 11. tohto rozhodnutia), pri riešení ktorej sa odvolací súd - podľa jeho názoru - odklonil od ustálenej praxe odvolacieho súdu s poukazom na konkrétne rozhodnutia odvolacieho súdu, z ktorých vyvodzuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe

dovolacieho súdu. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu „odklonu“ riešenia právnej otázky odvolacím súdom vzhľadom na dovolateľom označené rozhodnutia predstavujúce podľa neho ustálenú prax dovolacieho súdu.

16. Pri posúdení riešenia právnej otázky vecnej pasívnej legitímácie žalovaného 2/ nemožno opomenúť rozsudok Súdneho dvora Európskej Únie (ďalej aj „ESD“) C-22/12 vo veci Haasová z 24. októbra 2013, v ktorom ESD vyslovil záver, že príslušné ustanovenia smerníc (Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a tiež Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990) o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu (v zmysle hmotnej i nehmotnej ujmy) upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Podľa názoru ESD, ak vnútroštátne (slovenské) právo upravuje v týchto prípadoch (dopravných nehôd) zodpovednosť poisteného v dvoch právnych inštitútoch, a to v inštitúte zodpovednosti za škodu, ako aj v inštitúte zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musia byť oba tieto druhy zodpovednosti predmetom poistného krytia.

XX. Aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) v uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo XX. augusta 2016, uviedol, že hoci Súdny dvor Európskej únie viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Ďalej uviedol, že k záveru o potrebe krytia pozostalým priznanej náhrady nemajetkovej ujmy z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobenú škodu je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zák. č. 381/2001 Z.z. (podobne aj rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 666/2016 z 11. októbra 2016).

18. Na uvedené závery ESD a ústavného súdu nadviazal najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 6 MCdo 1/2016 z 31. júla 2017, v ktorom vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zák. č. 381/2001 Z.z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zjavné, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zjavné, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú (rozsudok ESD zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA). Uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu bolo ako judikát publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR č. 8/2018 pod č. R 61/2018 s právnou vetou: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legítimovaná“.

19. Na označené rozhodnutia ESD, ústavného súdu a najvyššieho súdu nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, a to napr. sp. zn. 6 Cdo 143/2017 z 27. februára 2018, sp. zn. 6 Cdo 206/2017 z 27. februára 2018, sp. zn. 1 Cdo 179/2017 z 26. septembra 2018, sp. zn. 8 Cdo 6/2018 z 27. septembra 2018 a sp. zn. 6 Cdo 80/2018 z 29. novembra 2018.

20. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd považuje označené rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 1/2016 (R 61/2018), 6 Cdo 143/2017, 6 Cdo 206/2017, 1 Cdo 179/2017, 8 Cdo 6/2018, 6 Cdo

80/2018 za rozhodnutia, ktoré predstavujú ustálenú prax v riešení otázky pasívnej vecnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým po obetiach dopravných nehôd krytú povinným zmluvným poistením, čím bol prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach najvyššieho súdu, na ktoré poukázal dovolateľ v dovolaní. Pokiaľ teda odvolací súd vyslovil, že pasívna legitímácia žalovaného 2/, ktorý je poisťiteľom a jeho povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pozostalým po obetiach dopravných nehôd krytú povinným zmluvným poistením podľa zákona č. 381/2001 Z.z., je daná, je jeho rozhodnutie súladné s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, a preto nie je splnený predpoklad prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t. j. odklon dovolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

21. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovaného 2/ ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

22. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.